

LAUSUNTO KUNTIEN LIIKUNTAAN KOHDISTUVISTA SÄÄSTÖISTÄ

Liikunta luo elinvoimaa ja säästöjä

Kunnissa on käynnissä laajat säästötavoitteiden keskustelut. Kymenlaakson Liikunta on huolestuneena seurannut esityksiä voimakkaista leikkauksista liikuntaan ja muuhun ennaltaehkäisevään työhön.

Liikunta on osa terveyden edistämistä ja kuuluu keskeisenä osana kuntien hyvinvointipolitiikkaan. Terveysliikunta parantaa ihmisen elämänlaatua sekä yleistä hyvinvointia. Kansainvälisen terveysjärjestön (WHO) raportissa maailmanlaajuisista terveysriskeistä fyysinen inaktiivisuus, erityisesti istuminen on neljänneksi suurin riskitekijä elintapasairauksien aiheuttamissa kuolemantapauksissa. Passiivinen elämäntapa ja liikkumattomuus vaikuttavat keskeisesti kansansairauksien esiintyvyyteen ja täten terveydenhuollon menoihin, jotka ovat jo nyt kestäättömät. Yhteiskunnan muuttumisen myötä työ- ja arkiliikunnan tiedetään vähentyneen. Terveysliikunta on keskeinen tekijä työ- ja toimintakyvyn sekä hyvinvoinnin ylläpitäjänä ja lisääjänä.

Itä-Suomen Yliopiston väitöstutkimuksessa aktiivinen ja reipas liikunnan harrastaminen oli jopa ainoa elintapatekijä, joka oli yhteydessä hyvään työkykyyn työttömien osallistujien keskuudessa.

Ilman toimintakykyistä kansaa Suomi ja Kymenlaakso on pulassa. Kansalaisten toimintakyvyn kannalta saamme ikäviä uutisia jokaisen ikäryhmän kohdalta jatkuvasti.

Keväällä 2023 julkaistussa LIITU-tutkimuksessa reilu kolmasosa 7–15-vuotiaista saavutti liikkumissuosituksen. Futura-lehdessä julkaistavan UKK-instituutin tekemän vertaisarvioidun tutkimuksen mukaan vuonna 2040 alle heikon kestävyyskunnan rajan jää jopa 43 prosenttia 50-vuotiaista miehistä. 60-vuotiaista jo noin kaksi kolmasosaa on tuolloin kestävyyskunnoltaan heikon tason rajan alapuolella ja 70-vuotiaista 87 prosenttia.

Ensimmäisenä yhteiskunta joutuu varmasti tilille siitä, miten liikkumattomuus vaikuttaa työurien pituuteen. Jo tällä hetkellä fyysisesti vaativiin ammatteihin valmistuu henkilöitä, jotka eivät selviydy työn vaatimuksista. Tiedon puute ei käy syyksi ummistaa silmiä. Iso kuva on ollut selvä jo vuosikymmeniä.

Kymenlaakso on maakuntien välisessä vertailussa sairastavuudeltaan maan keskitasoa. Tilanne on kuitenkin viime vuosina kehittynyt epäedulliseen suuntaan. Miesten sekä peruskoulutuksen käyneiden naisten menetetyt elinvuodet ovat Kymenlaaksossa muuta maata korkeammalla tasolla. Matalammin koulutetut naiset sekä keskitason koulutetut miehet ja naiset kokevat useammin, että eivät jaksu työssä eläkeikään Kymenlaaksossa verrattuna koko Suomeen keskimäärin.

Kymenlaaksolaisista nuorista vain puolet liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi. Huolestuttavinta on ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien tilanne – vain kolmasosa liikkuu terveystilanteensa mukaisesti.

Yhteiskuntamme ei rakenna vain palolaitoksia sammuttamaan palojakaan vaan pyrkii satsaamaan palojen ennaltaehkäisyyn esim. palovaroittimilla. Samalla tavalla tulee sijoittaa liikkeeseen ja liikuntaan ennaltaehkäisevänä toimena.

Liikunta tulee nähdä kaikenikäisten kansalaisten peruspalveluna, jolla on terveyttä, hyvinvointia ja tasa-arvoa edistävä vaikutus. Tasa-arvoisten liikuntamahdollisuuksien edistämiseksi kunnan tulee ylläpitää ja tarjota jopa lisää edullisia liikuntapaikkoja sekä tuettava liikuntaa järjestävien tahojen nykyistä ja uutta toimintaa. Kaikilla ei ole varaa nykyiselläkään kustannustasolla harrastaa liikuntaa edes erittäin kustannustehokkaissa urheiluseuroissa. Kuitenkin yli puolet lapsista ja nuorista harrastaa liikuntaa tai urheilua seuroissa.

Suomalaisen liikunnan rahoituksesta 40.8 % tulee vapaaehtoistyöstä, 36,7 % kotitalouksien kukkarolta ja 12.3 % kunnilta. Kymenlaaksossa toimii aktiivisesti n 300 seuraa. Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan vapaaehtoiset tekevät keskimäärin 10 tuntia kuukaudessa palkatta työtä seuroissa. Jos kunnat maksaisivat Kymenlaaksossa vapaaehtoisille tehdystä työstä normaalia yksityisten alojen keskipalkkaa sivukuluineen, olisi lasku kunnille yli 50 miljoonia euroja.

Seurojen tekemä työ on merkittävää ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa, sosiaalistamista, nuorisotyötä, mielenterveystyötä, tasa-arvotyötä ja kotouttamistyötä, jota ne kunnille tekevät.

Nyt on kuntapäätäjillä oltava rohkeus satsata hyvinvointiin niin, että halutaan pitkän ajan säästöjä, eikä lyhyitä leikkauksia.

Liikunta- ja urheilu tulisi nähdä myös elinkeinotoimintana. Kymenlaakson urheiluseuroissa on suoraan päätoimisesti töissä vähintään n. 100 henkilöä. Välilliset työllistävät vaikutukset kuljetus ym. liikkeisiin ovat myös merkittävät. Pelkästään aktiivisimpien kymmenen seuran liikevaihto on yli 8 miljoonaa euroa vuodessa.

Liikuntalaki 390/2015 määrittelee, että kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (365/1995) 27§:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Onko asioissa kuultu kuntalaisia riittävästi?

Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12§:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Miten nämä säästöpäätökset tulisivat edistämään terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä?

Liikunnan tulee olla mukana osaltaan säästötalkoissa, mutta järjestöt olisivat valmiita löytämään yhdessä mahdollisia säästökohteita kohtuudella.

Tämä on koko yhteiskunnan yhteinen haaste ja sen ratkaisemisessa tarvitaan kaikkia mahdollisia yhteiskunnan osa-alueita; perheitä, seuroja, kouluja, kuntia ja valtakunnan päättäjiä.

Olemme valmiita yhteistyöhön laajemminkin Kymenlaaksolaisen liikunnan sekä kaikkien asukkaiden liikkumisen ja hyvinvoinnin puolesta.

Kymenlaakson Liikunta ry:n hallitus

Kouvolassa 7.11.2023